

טיוטת חוק לשינוי תשלום חלקי של דמי הבראה במגזר הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה),

התשע"א-2010 - הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מחליטים,

א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק לשינוי תשלום חלקי של דמי הבראה במגזר הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה), התשע"א-2010, המצ"ב.

ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש מיד לכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 23.6.2009 התקבל בכנסת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנים 2009 ו- 2010 (הוראת שעה), תשס"ט – 2009 (להלן – **החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה**). מכח הוראות החוק היה על מעבידים במגזר הציבורי, להפחית במחצית את דמי ההבראה שעתידים היו להשתלם לעובדיהם בתקופה שמיום 23.6.2009 ועד ליום 31.12.2010. ההחלטה על הפחתת דמי הבראה התקבלה בפורום ה"שולחן העגול", שהתכנס לשם גיבוש צעדים להתמודדות עם המשבר הכלכלי העולמי, שאיים לפגוע אף בחוסנו הכלכלי של המשק הישראלי. ההחלטה על הפחתת דמי ההבראה נועדה לאפשר פינוי מקורות מתקציב המדינה, על ידי נטילת חלק של כלל עובדי השירות הציבורי בהתמודדות עם המשבר הכלכלי. בזיקה לשיפור היחסי במצב הכלכלי במשק והיקרות נצנים ראשוניים של צמיחה, ביחס למצב ששרר עת חוקק החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, נחתמו הסכמים קיבוציים עם הסתדרות העובדים הכללית החדשה על מנת להקטין את שיעור ההפחתה בדמי ההבראה. ההוראות המעוגנות בטיטות החוק לביטול תשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה), התשע"א – 2011 (להלן – **החוק או טיטות החוק**, לפי העניין) המצורפת בזאת, נועדו להשלים את מהלך צמצום ההפחתה בדמי הבראה המשולמים לכלל עובדי השירות הציבורי, אף אלו שבעניינם לא חל הסכם קיבוצי. המבקש להרחיב בהבנת מהלך הפחתת דמי ההבראה כולו, מוזמן לעיין בדברי ההסבר לטיטות החוק ובדברי ההסבר להצעת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה (ה"ח הממשלה התשס"ט, עמ' 332).

נתונים תומכי החלטה ומידע מחקרי

לא בנקל חוקק החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, שהיה בו משום התערבות (אף כי מידתית), בתנאי עבודה. משנתוני משרד האוצר הצביעו על שיפור יחסי במצב הכלכלי, כאמור לעיל, סברו הגורמים המקצועיים, כי יש לפטור מעבידים בשירות הציבורי מלהפחית עוד "מנה" מדמי ההבראה המשולמים לעובדיהם, בנוסף ל"מנה" שכבר הופחתה. "מנה" זו של דמי הבראה שהופחתה, לגבי רוב העובדים בשנת 2009 ואצל מיעוטם בשנת 2010, השיאה תרומה של כ- 600 מליון שקלים חדשים לתקציב המדינה.

היבטים ביצועיים

מצורפת בזאת טיטות חוק אשר נוסחה על ידי היועץ המשפטי לממונה על השכר במשרד האוצר, עו"ד קובי אמסלם. החלטה זו באה לקדם את הליכי חקיקת החוק לביטול תשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה), התשע"א – 2011.

השפעות אפשריות להחלטה (כלכלה, חברה, סביבה וממשל)

יש בחוק כדי לחזק את שיתוף הפעולה בין המדינה, כרשות המבצעת וכמעסיקה, לבין ארגוני העובדים.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

עמדת שר התעשייה, המסחר והתעסוקה - השר תומך בהצעת החוק.
עמדת שר המשפטים - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה), סומכת ידה על הצעת החוק.

חלופות להצעת ההחלטה

לא רלוונטי.

הזיקה שבין ההצעה לבין יעדי הממשלה

ההצעה אינה פוגעת ביעדי הממשלה.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין החלטות קודמות בנדון.

היבטים תקציביים

להחלטה ולחוק המוצע אין עלות תקציבית ישירה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

דברי ההסבר לטיוטת החוק אשר גובשה על ידי הלשכה המשפטית של אגף השכר והסכמי העבודה במשרד האוצר משקפת נאמנה את עמדת עו"ד קובי אמסלם, היועץ המשפטי לממונה על השכר. הטיטה הינה על דעת עו"ד יואל בריס, היועץ המשפטי - משרד האוצר.
מצורפת בזאת טיוטת החוק לביטול תשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה), התשע"א - 2011.

מוגש על ידי שר האוצר

כ"ח באייר התשע"א
1 ביוני 2011

מדינת ישראל
משרד האוצר

אגף השכר והסכמי עבודה

כ"ח באייר התשע"א
1 ביוני 2011
שכ. 2011-16049

לכבוד צבי האוזר
מזכיר הממשלה

הנדון: טיוטת חוק לביטול חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה),
התשע"א - 2011 - חוות דעת היועץ המשפטי

סעיף 48 לתקנון הממשלה קובע:
48 (א) הממשלה רשאית בכל עת למסור נושא פלוני להחלטת ועדת שרים "על דעת הממשלה"; דין
החלטת הוועדה כדין החלטת הממשלה בישיבתה והיא תצורף לפרוטוקול של החלטות הממשלה.
אין להגיש ערר על החלטת ועדת שרים "על דעת הממשלה".
(ב) סמכות ועדת שרים לפי סעיף זה אינה ניתנת להעברה לוועדת משנה.

ביום 1.7.2011 משולמת משכורת חודש יוני, במסגרתה משולמים אצל רוב המעבידים בשירות
הציבורי, דמי הבראה.

טיוטת החוק שבנדון נועדה להשלים מהלך, שתחילתו באחת מהוראות הסכם המסגרת מיום 12.1.2011
בין המדינה ומעסיקים אחרים לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה, לפיה שיעור דמי הבראה
שיופחת מעובדי השירות הציבורי, יעמוד על השיעור שהופחת עד למועד זה וכי לא יופחתו יותר דמי
הבראה. ההסכם הקיבוצי האמור חל על מרבית עובדי השירות הציבורי המדורגים בדירוגים השונים.
לשאר עובדי השירות הציבורי הפחתת דמי הבראה נעשתה מכח החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה
בשירות הציבורי בשנים 2009 ו- 2010 (הוראת שעה), התשע"א - 2011. הטיוטה שבנדון באה
להשוות את דינם של האחרונים לעניין תשלום דמי הבראה, לדין העובדים עליהם חל ההסכם
הקיבוצי ולפטור מניכוי דמי הבראה, שטרם בוצע.

על מנת שיהא סיפק להשלים את מהלך החקיקה, עובר ליום 1.7.2011 ולאור העובדה, כי בחג השבועות החל בתאריכים ה' – ו' סיוון התשע"א (7.6.2011 – 8.6.2011) לא תכונס מליאת הכנסת וועדותיה, מתבקשת הממשלה להעביר את הדיון לוועדת השרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק על דעת הממשלה.

החתום מטה אינו רואה מניעה משפטית לאישור ההצעה וזאת על דעת היועץ המשפטי למשרד האוצר עו"ד יואל בריס.

בכבוד רב,

קובי אמסלם

יועץ משפטי לאגף השכר והסכמי עבודה

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק לשינוי תשלום חלקי של דמי ההבראה במגזר הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה), תשע"א – 2010.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

משנת 2007 חווה המשק הגלובלי משבר כלכלי, שמצא ביטוי הן בסקטור הפיננסי הן בכלכלה הריאלית. במהלך שנת 2008 חלחל המשבר העולמי למשק הישראלי ונרשמה האטה עקבית בצמיחה. בשל השפעת המשבר על המשק הישראלי, ונוכח ההכרח להבטיח את חוסנה הכלכלי של המדינה, התכנס פורום "שולחן עגול" – פורום מייצג לממשלת ישראל בדבר המדיניות החברתית – הכלכלית שהייתה צריכה לאותה עת, בהשתתפות נציגי הממשלה, המעסיקים והסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן – ההסתדרות), לשם גיבוש חבילת צעדים, שמטרתם קידום פני הרעה פרי המשבר הכלכלי הגלובלי, שהייתה צפויה אותה עת. במסגרת פורום השולחן העגול הוסכם, כי לצורך פינוי מקורות מתקציב המדינה, מחיר יום הבראה, שלפיו מחושבים דמי ההבראה שיש לשלם בשירות הציבורי במהלך השנים 2009 ו- 2010, יפחת בשיעור של חמישים אחוזים ובשל כך יפחת סכום דמי הבראה שישלם המעביד לעובד בתקופה הקובעת במחצית. כן הוסכם, כי על מנת להוציא את ההסכמות האמורות לפועל יחתם הסכם קיבוצי בין המדינה ומעסיקים נוספים בשירות הציבורי לבין ההסתדרות. הסכם כאמור נחתם ביום 16.6.2009 ותחולתו הייתה על העובדים בדירוגים המיוצגים על ידי ההסתדרות.

ביום 23.6.2009 התקבל בכנסת חוק לתשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנים 2009 ו- 2010, (הוראת שעה), תשס"ט – 2009 מיום 23.6.2009¹ (להלן – החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה). החוק נועד לאפשר את החלת ההסדר, עליו הוסכם במסגרת פורום השולחן העגול, או הסדר חלופי הקובע הפחתה בדמי ההבראה או במשכורת, על כלל עובדי השירות הציבורי, על מנת שכל העובדים הנמנים על השירות האמור יטלו חלק בצעדים להתמודדות עם השלכות המשבר הכלכלי הפוקד את משק המדינה. לא בנקל מקדמת הרשות המבצעת חקיקה, שעניינה התערבות בתנאי עבודה ולא בנקל מחוקקת הכנסת חוק כאמור. הרקע לחקיקת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, היה המשבר הכלכלי, על הסכנה שהביא עמו ליציבות הכלכלית והתעסוקתית במשק, כמפורט בהצעת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה². ההסתדרות, שהינה ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים בשירות הציבורי, הסכימה (בחתומה על ההסכם הקיבוצי מיום 16.6.2009), כי צוק העיתים אכן מצדיק נקיטה בצעד זה של הפחתת דמי הבראה, אשר בהתחשב בכלל נסיבות העניין, היה מידתי.

¹ ס"ח התשס"ט, עמ' 142.

² ה"ח הממשלה התשס"ט, עמ' 332.

ביום 7.6.2010 נחתם בין הצדדים לעיל הסכם קיבוצי נוסף לפיו במהלך שנת 2010, לא תבוצע הפחתת דמי הבראה לעובדים עליהם חל ההסכם מיום 16.6.2009 וחלף כך תבוצע הפחתת דמי הבראה במהלך שנת 2011. הסכמים בדבר דחיית הפחתת דמי הבראה לשנת 2011 נחתמו בין המדינה ומעסיקים נוספים בשירות הציבורי לבין ארגון סגל המחקר הביטחוני וההסתדרות הרפואית.

בהסכם המסגרת מיום 12.1.2011 שבין ממשלת ישראל ומעסיקים נוספים לבין ההסתדרות, הוסכם על הצדדים, כי ההפחתה בדמי הבראה שבוצעה עד ליום 12.1.2011 מכח ההסכמים הקודמים בין הצדדים, ממצה את מלוא הפחתת דמי הבראה מכח ההסכם הקיבוצי מיום 16.6.2009 וכי לא תבוצע הפחתה נוספת של דמי הבראה בשנת 2011. הצדדים גיבשו הסכמה זו, בזיקה לשיפור יחסי במצב הכלכלי של המשק הישראלי והיקרות נציגים ראשונים של צמיחה לעומת המצב ששרר לעת הוחק החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה.

מטרת הצעת חוק זו היא להחיל על כלל עובדי השירות הציבורי את שסוכם עם ההסתדרות בהסכם המסגרת מיום 12.1.2011 בדבר מיצוי הפחתת דמי הבראה, באופן שנטל השתתפות כלל העובדים בשירות הציבורי בהתמודדות עם המשבר הכלכלי, יהא דומה. יובהר, כי כשם שחקיקת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, שהיה בו כדי התערבות בתנאי עבודה, נעשתה בזירות הראויה ועל רקע מצב של משבר כלכלי, מייד עם גיבוש הערכות כלכליות עדכניות, הוחלט לחוקק חוק זה, על מנת למזער את אותה התערבות.

ג. עיקרי החוק המוצע

כללי

מכח החוק יופטרו מעסיקים בשירות הציבורי מהפחתת דמי הבראה או שכר בשנת 2010 ובגינה. מעסיק שטרם הפחית דמי הבראה או שכר בשנת 2010 ובגינה – לא יבצע הפחתה כאמור. מקום בו התבצעה הפחתה כאמור ישלם המעביד לעובדיו תשלום בגובה ההפחתה. אולם, מקום בו הפחית מעביד דמי הבראה או שכר במהלך שנת 2010 במקום בשנת 2009 – תעמוד הפחתה זו בעינה. תוצאת החוק הינה איפוא – כי ההפחתה בדמי הבראה או בשכר שבוצעה בשנת 2009 או אשר בוצעה בשנת 2010 במקום בשנת 2009, תמצה את הפחתת השכר מכח החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה.

לסעיף 1

בחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה נקבעה חובת הפחתה במהלך "התקופה הקובעת" - היא התקופה שמיום תחילתו של החוק ועד ליום 31.12.2010. הוראה זו, מבהירה שעל אף "התקופה הקובעת" הקבועה בחוק לתשלום דמי הבראה, הפחתה של דמי הבראה בשנת 2010 שטרם בוצעה לא תבוצע.

לסעיף 2

לאור העובדה שחלק מהמעבידים הפחיתו דמי הבראה בשנת 2010 ועל מנת שנטל השתתפות כלל העובדים האמורים בהתמודדות עם המשבר הכלכלי לא יהא שונה אך מחמת המועד בו הפחית מעביד את דמי הבראה; מוצע, כי מעביד שהפחית דמי הבראה לעובד בשנת 2010, מכח הוראת סעיף 4 (א) לחוק לתשלום חלקי של דמי

הבראה, ישלם לעובד תשלום בגובה הסכום שהופחת.

לסעיף 3

מוצע, כי מעבידים אשר הפחיתו דמי הבראה או שכר לעובדיהם בשנת 2010 מחמת העובדה שלא התבצעה הפחתה כאמור בשנת 2009, לא ישלמו לעובדים תשלום בגובה הסכום בו הפחיתו את דמי הבראה או השכר בשנת 2010 מחמת העובדה שלא התבצעה הפחתה כאמור בשנת 2009. ככל שמעסיק הפחית דמי הבראה או שכר בשנת 2010, גם מחמת העובדה שלא התבצעה הפחתה כאמור בשנת 2009 וגם מחמת הפחתה בגין שנת 2010, ישלם המעביד לעובד רק את החלק בדמי הבראה שהופחת בגין שנת 2010.

לסעיף 7

הוראות החוק יחולו רק על עובדים שדמי הבראה הופחתו להם מכח הוראת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה. עניינם של עובדים אשר חל עליהם הסכם קיבוצי מאושר, כמשמעותו בסעיף 3 לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, הוסדר במסגרת אותו הסכם ולפי הוראותיו והוראת חוק זה לא יחולו על הפחתת דמי הבראה או משכורת מכח אותם הסכמים קיבוציים.

ד. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

החוק יחול על אף האמור בחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי לשנים 2009 ו- 2010 (הוראת שעה), תשס"ט – 2009. תחולתו תהא על כל עובד אצל מעסיק, עליו לא חל הסכם קיבוצי מאושר על ידי שר האוצר, הקובע כי דמי הבראה או שכר שהופחתו מכח החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה או מכח הסכם קיבוצי, ממצים את הפחתת דמי הבראה כהגדרתה בהצעת חוק זו.

ה. השפעת החוק המוצע על התקן המינהלי ועל תקציב המדינה

הסכום שנחסך בתקציב המדינה לשנים 2009 – 2010 כתוצאה מהמהלך שעוגן בחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי לשנים 2009 ו- 2010 (הוראת שעה), תשס"ט – 2009 ובחוק זה, צפוי לעמוד על 600 מליון שקלים חדשים.

ו. מצורף בזאת נוסח החוק המוצע

הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק לביטול תשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנת 2010 (הוראת שעה),

התשע"א - 2011

1. ביטול הפחתת דמי הבראה בשנת 2010 של דמי הבראה, הפחתה של דמי הבראה שאמורה הייתה להתבצע בשנת 2010 לפי החוק האמור ואשר במועד תחילתו של חוק זה טרם בוצעה, לא תבוצע.

2. תשלום בגין דמי הבראה שהופחתו בשנת 2010 סכום דמי ההבראה שהפחית, בכפוף להוראת סעיף 3.

3. (א) חלה על מעביד הוראת סעיף 4(ב)(1) לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה והוא נהג לפיה, ישלם למי שלגביו לא שילם דמי הבראה כאמור, תשלום בגובה מחצית סכום דמי ההבראה אותם לא שילם.

(ב) לא שילם מעביד דמי הבראה בשנת 2010, כולם או חלקם, לפי הוראת סעיף 4(ב)(2) לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, יחולו עליו ההוראות הבאות:

(1) הועסק העובד אצל המעביד בשנת 2009 ולא שולמו לו דמי הבראה בשנת 2010, ישלם לו המעביד, תשלום בגובה מחצית סכום דמי ההבראה אותם לא שילם.

(2) הועסק העובד אצל המעביד רק בחלק משנת 2009 ולא שולמו לו דמי הבראה בשנת 2010 בתקופה שאורכה כתקופת העסקתו בשנת 2009, ישלם לו המעביד תשלום בגובה מחצית סכום דמי ההבראה אותם לא שילם בתקופה שאורכה כתקופת העסקתו בשנת 2009. לא שילם המעביד לעובד כאמור מחצית דמי ההבראה בתקופה הנותרת בשנת 2010, ישלם לו המעביד תשלום בגובה מחצית סכום דמי ההבראה אותם לא שילם בתקופה הנותרת בשנת 2010.

(ג) הפחית מעביד משכורת בשנת 2010, לפי הוראת סעיף 4(ב) לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, ישלם למי שלגביו הפחית משכורת כאמור, תשלום בגובה המשכורת שלא שילם.

4. תשלום ששילם מעביד לפי סעיפים 2 או 3, יראו אותו כדמי הבראה לכל דבר ועניין, ואולם לא יובא בחשבון התשלום האמור לעניין חישוב של כל אחד מהמפורטים להלן:

- (1) הסכום המשולם לקופת גמל בעד העובד;
- (2) המשכורת הקובעת כהגדרתה בסעיף 88 לחוק התכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003;
- (3) ההכנסה, החיוב במס או הפטור ממנו, לפי העניין, בשל תשלומים לקופת גמל בתקופה הקובעת, לפי הוראות סעיפים 3(ה) או 3(ה), 9(א7) ו-45 לפקודת מס הכנסה;
- (4) המשכורת הקובעת לחישוב קיצבה המשולמת לגמלאי הזכאי לפנסיה תקציבית, ואשר לא חל עליו תיקון מס' 50 לחוק שירות המדינה (גמלאות)[נוסח משולב], התש"ל-1970;
- (5) תשלום חד-פעמי שמשלם מעביד לעובד עקב סיום עבודתו;
- (6) דמי ביטוח וכן גמלאות המשתלמים לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995³;
- (7) תגמול המשולם לפי חוזה ביטוח נכות כאמור בפרק ג' לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, וכן דמי ביטוח המשולמים לפי חוזה כאמור;
- (8) קצובת הבראה ונופש המשתלמת לפי חוק התגמולים לחסידי אומות העולם, התשנ"ה-1995, ולפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ו-1950;
- (9) כל הטבה הניתנת למי שמשתלם לו תגמול לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב], עקב היותו זכאי לתגמול כאמור.

³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

- שמירת דינים 5. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות חוק יסודות התקציב, לעניין אישור שר האוצר בדבר שינויים בשכר או מתן הטבות כספיות אחרות הקשורות בעבודה מעבר למה שהוסכם או הונהג לגבי כלל עובדי המדינה, או מהסמכויות הנתונות לשר האוצר לפי החוק האמור.
- ביצוע 6. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה.
- סייג לתחולה 7. הוראות חוק זה לא יחולו על הפחתת דמי הבראה או הפחתת משכורת לפי הסכם קיבוצי מאושר כמשמעותו בסעיף 3 לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה.

דברי הסבר

מטרת החוק המוצע והצורך בו

משנת 2007 חווה המשק הגלובלי משבר כלכלי, שמצא ביטויו הן בסקטור הפיננסי הן בכלכלה הריאלית. במהלך שנת 2008 חלחל המשבר העולמי למשק הישראלי ונרשמה האטה עקבית בצמיחה. בשל השפעת המשבר על המשק הישראלי, ונוכח ההכרח להבטיח את חוסנה הכלכלי של המדינה, התכנס פורום "שולחן עגול" – פורום מיינץ לממשלת ישראל בדבר המדיניות החברתית – הכלכלית שהייתה צריכה לאותה עת, בהשתתפות נציגי הממשלה, המעסיקים והסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן – ההסתדרות), לשם גיבוש חבילת צעדים, שמטרתם קידום פני הרעה פרי המשבר הכלכלי הגלובלי, שהייתה צפויה אותה עת. במסגרת פורום השולחן העגול הוסכם, כי לצורך פינוי מקורות מתקציב המדינה, מחיר יום הבראה, שלפיו מחושבים דמי הבראה שיש לשלם בשירות הציבורי במהלך השנים 2009 ו- 2010, יפחת בשיעור של חמישים אחוזים ובשל כך יפחת סכום דמי הבראה שישלם המעביד לעובד בתקופה הקובעת במחצית. כן הוסכם, כי על מנת להוציא את ההסכמות האמורות לפועל יחתם הסכם קיבוצי בין המדינה ומעסיקים נוספים בשירות הציבורי לבין ההסתדרות. הסכם כאמור נחתם ביום 16.6.2009 ותחולתו הייתה על העובדים בדירוגים המיוצגים על ידי ההסתדרות.

ביום 23.6.2009 התקבל בכנסת חוק לתשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי בשנים 2009 ו- 2010, (הוראת שעה), תשס"ט – 2009 מיום 23.6.2009⁴ (להלן – החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה). החוק נועד לאפשר את החלת ההסדר, עליו הוסכם במסגרת פורום השולחן העגול, או הסדר חלופי הקובע הפחתה בדמי הבראה או במשכורת, על כלל עובדי השירות הציבורי, על מנת שכל העובדים הנמנים על השירות האמור יטלו חלק בצעדים להתמודדות עם השלכות

⁴ ס"ח התשס"ט, עמ' 142.

המשבר הכלכלי הפוקד את משק המדינה. לא בנקל מקדמת הרשות המבצעת חקיקה, שעניינה התערבות בתנאי עבודה ולא בנקל מחוקקת הכנסת חוק כאמור. הרקע לחקיקת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, היה המשבר הכלכלי, על הסכנה שהביא עמו ליציבות הכלכלית והתעסוקתית במשק, כמפורט בהצעת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה⁵. ההסתדרות, שהינה ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של העובדים בשירות הציבורי, הסכימה (בחתימתה על ההסכם הקיבוצי מיום 16.6.2009), כי צוק העיתים אכן מצדיק נקיטה בצעד זה של הפחתת דמי הבראה, אשר בהתחשב בכלל נסיבות העניין, היה מידתי.

ביום 7.6.2010 נחתם בין הצדדים לעיל הסכם קיבוצי נוסף לפיו במהלך שנת 2010, לא תבוצע הפחתת דמי הבראה לעובדים עליהם חל ההסכם מיום 16.6.2009 וחלף כך תבוצע הפחתת דמי הבראה במהלך שנת 2011. הסכמים בדבר דחיית הפחתת דמי הבראה לשנת 2011 נחתמו בין המדינה ומעסיקים נוספים בשירות הציבורי לבין ארגון סגל המחקר הביטחוני וההסתדרות הרפואית.

בהסכם המסגרת מיום 12.1.2011 שבין ממשלת ישראל ומעסיקים נוספים לבין ההסתדרות, הוסכם על הצדדים, כי ההפחתה בדמי הבראה שבוצעה עד ליום 12.1.2011 מכח ההסכמים הקודמים בין הצדדים, ממצה את מלוא הפחתת דמי הבראה מכח ההסכם הקיבוצי מיום 16.6.2009 וכי לא תבוצע הפחתה נוספת של דמי הבראה בשנת 2011. הצדדים גיבשו הסכמה זו, בזיקה לשיפור יחסי במצב הכלכלי של המשק הישראלי והיקרות נצנים ראשוניים של צמיחה לעומת המצב ששרר לעת הוחק החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה.

מטרת הצעת חוק זה היא להחיל על כלל עובדי השירות הציבורי את שסוכם עם ההסתדרות בהסכם המסגרת מיום 12.1.2011 בדבר מיצוי הפחתת דמי הבראה, באופן שנטל השתתפות כלל העובדים בשירות הציבורי בהתמודדות עם המשבר הכלכלי, יהא דומה. יובהר, כי כשם שחקיקת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, שהיה בו כדי התערבות בתנאי עבודה, נעשתה בזהירות הראויה ועל רקע מצב של משבר כלכלי, מיידי עם גיבוש הערכות כלכליות עדכניות, הוחלט לחוקק חוק זה, על מנת למזער את אותה התערבות.

עיקרי החוק המוצע

כללי

מכח החוק יופטרו מעסיקים בשירות הציבורי מהפחתת דמי הבראה או שכר בשנת 2010 ובגינה. מעסיק שטרם הפחית דמי הבראה או שכר בשנת 2010 ובגינה – לא יבצע הפחתה כאמור. מקום בו התבצעה הפחתה כאמור ישלם המעביד לעובדיו תשלום בגובה ההפחתה. אולם, מקום בו הפחית מעביד דמי הבראה או שכר במהלך שנת 2010 במקום בשנת 2009 – תעמוד הפחתה זו

⁵ ה"ח הממשלה התשס"ט, עמ' 332.

בעינה. תוצאת החוק הינה איפוא – כי ההפחתה בדמי הבראה או בשכר שבוצעה בשנת 2009 או אשר בוצעה בשנת 2010 במקום בשנת 2009, תמצה את הפחתת השכר מכח החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה.

לסעיף 1

בחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה נקבעה חובת הפחתה במהלך "התקופה הקובעת" - היא התקופה שמיום תחילתו של החוק ועד ליום 31.12.2010. הוראה זו, מבהירה שעל אף "התקופה הקובעת" הקבועה בחוק לתשלום דמי הבראה, הפחתה של דמי הבראה בשנת 2010 שטרם בוצעה לא תבוצע.

לסעיף 2

לאור העובדה שחלק מהמעבידים הפחיתו דמי הבראה בשנת 2010 ועל מנת שנטל השתתפות כלל העובדים האמורים בהתמודדות עם המשבר הכלכלי לא יהא שונה אך מחמת המועד בו הפחית מעביד את דמי ההבראה; מוצע, כי מעביד שהפחית דמי הבראה לעובד בשנת 2010, מכח הוראת סעיף 4 (א) לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, ישלם לעובד תשלום בגובה הסכום שהופחת.

לסעיף 3

מוצע, כי מעבידים אשר הפחיתו דמי הבראה או שכר לעובדיהם בשנת 2010 מחמת העובדה שלא התבצעה הפחתה כאמור בשנת 2009, לא ישלמו לעובדים תשלום בגובה הסכום בו הפחיתו את דמי ההבראה או השכר בשנת 2010 מחמת העובדה שלא התבצעה הפחתה כאמור בשנת 2009. ככל שמעסיק הפחית דמי הבראה או שכר בשנת 2010, גם מחמת העובדה שלא התבצעה הפחתה כאמור בשנת 2009 וגם מחמת הפחתה בגין שנת 2010, ישלם המעביד לעובד רק את החלק בדמי ההבראה שהופחת בגין שנת 2010.

לסעיף 7

הוראות החוק יחולו רק על עובדים שדמי ההבראה הופחתו להם מכח הוראת החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה. עניינם של עובדים אשר חל עליהם הסכם קיבוצי מאושר, כמשמעותו בסעיף 3 לחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה, הוסדר במסגרת אותו הסכם ולפי הוראותיו והוראת חוק זה לא יחולו על הפחתת דמי הבראה או משכורת מכח אותם הסכמים קיבוציים.

השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

החוק יחול על אף האמור בחוק לתשלום חלקי של דמי הבראה בשירות הציבורי לשנים 2009 ו – 2010 (הוראת שעה), תשס"ט – 2009. תחולתו תהא על כל עובד אצל מעסיק, עליו לא חל הסכם קיבוצי מאושר על ידי שר האוצר, הקובע כי דמי הבראה או שכר שהופחתו מכח החוק לתשלום חלקי של דמי הבראה או מכח הסכם קיבוצי, ממצים את הפחתת דמי ההבראה כהגדרתה בהצעת חוק זו.